

Ook Samenfoort voelt de impact van het ‘Ravijnjaar’

In Amersfoort is de gemeentelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting doorgedecentraliseerd naar de coöperaties Samenfoort PO en Samenfoort VO. Dit coöperatieve model is relatief uniek in Nederland. Ondanks de positieve ervaring van betrokkenen, ontkomen ze ook hier niet aan de gevolgen van het ‘Ravijnjaar’.

Door: Tim Doan

Eind jaren ‘90 van de vorige eeuw heeft het Rijk haar taak te voorzien in de huisvesting voor het primair en voortgezet onderwijs gedecentraliseerd naar gemeenten. Ze bleef zelf verantwoordelijk voor de bekostiging hiervan via het gemeentefonds (kapitaallasten) en de bijdrage aan scholen (buiten- en binnenonderhoud). Nadya Aboyaakoub-Akkouh wethouder in de Gemeente Amersfoort en onder andere verantwoordelijk voor onderwijs: “Als één van de gemeenten in Nederland hebben we de onderwijshuisvesting doorgedecentraliseerd naar de onderwijsbesturen, waardoor verschillende geldstromen bij elkaar kunnen worden gebracht. Het

betekent ook dat de schoolbesturen nu verantwoordelijk zijn voor de onderwijshuisvesting. Zij hebben zich verenigd in Samenfoort PO en Samenfoort VO.”

Jaarlijkse bijdrage

Aan de hand van een Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor 40 jaar en een jaarlijkse bijdrage van de gemeente en de schoolbesturen kunnen de schoolbesturen nu in coöperatief verband de huisvestingsopgave uitvoeren. Aboyaakoub-Akkouh: “De schoolbesturen in Amersfoort hebben een paar jaar geleden € 310 miljoen ontvangen om in de komende 40 jaar de schoolgebouwen te vernieuwen. Dat is best een uitdaging, maar ik ben heel positief over hoe het hier gaat. Het mooie aan Samenfoort is dat, omdat ze dat geld hebben, ze heel goed kunnen differentiëren en schaalvoordelen kunnen zoeken met elkaar. Ze zijn het met elkaar eens, en dat is een groot voordeel. Er is geen venijn. Daardoor werk je beter samen op andere punten. Op het moment dat je weet: dit is jouw school, dit is mijn school, en je hebt die hele 40 jaar ingevuld, waarom zou je dan stressen?”

Volledige verantwoordelijkheid

Deze voordelen ziet Mark Canjels, huisvestingsbureau bij de coöperaties voor het PO en VO ook: “Wij dragen zorg voor de financiering van investeringen in onderwijshuisvesting en vervullen onze zorgplicht door allerlei activiteiten. Denk aan het coördineren van het verwerven van onderwijslocaties en aan het, samen met de bouwheeren, plannen, ontwikkelen en toetsen van nieuwbouwprojecten. We sluiten daarvoor relevante overeenkomsten af, ontvangen financiering en kunnen, indien nodig, ook geldleningen aangaan. Een belangrijk voordeel is de samenwerking: Samenfoort bevordert de afstemming tussen leden en fungeert als kennisplatform voor het uitwisselen van ideeën en ervaringen. Ook ondersteunen we de scholen en de gemeente bij het aanvragen van subsidies voor onderwijshuisvesting. Het mooiste is dat al deze activiteiten worden uitgevoerd met een maatschappelijk doel. We richten ons op het bijdrage aan sombere, maar doelmatige onderwijsgebouwen in Amersfoort.”

“

Er is geen venijn. Daardoor werk je beter samen op andere punten.

Erbij blijven

Deze vorm van organiseren betekent niet dat je er als gemeenten helemaal vanaf bent, merken ze bij de gemeen-

Middelbare school Het Element

Nadya Aboyaakoub-Akkouh
wethouder in de Gemeente
Amersfoort

te. Wethouder Aboyaakoub-Akkouh: “Integendeel. Je blijft verantwoordelijk. Ook al is het alleen maar om te monitoren. Het gaat tenslotte om gemeenschapsgeld. Dat geld ligt ergens en je moet naar de raad en de samenleving kunnen blijven verantwoord worden wat ermee gebeurt. Wordt het geld goed besteed? Worden de resultaten zichtbaar en concreet, zoals dat er scholen op tijd worden gebouwd of verbouwd.”

Ravijnjaar in aankomst

Wethouder Aboyaakoub-Akkouh: “Samenfoort doet al veel op het gebied van efficiëntie. Wanneer scholen gaan verhuizen, hebben ze een goed overzicht van de portefeuilles, waar de kansen liggen om leegstand goed te benutten. Maar stel dat er schaarste is, dan moet je kijken naar andere leegstaande panden of objecten. Daar ligt een kans. Daar zijn we ook met onze vastgoedafdeling mee bezig, vooral als er schaarste is, want het ravijnjaar komt eraan; gemeenten ontvangen fors minder geld van het Rijk vanaf 2026. Dat noodzaakt gemeenten om te bezuinigen. De gemeenteraad heeft besloten dat de realisatietermijn van het Integraal Huisvestingsplan wordt verlengd. Dat levert de gemeente een besparing op. Dat is toch wel lastig, want we hebben afspraken gemaakt en een bedrag afgesproken. Zij zijn er natuurlijk niet blij mee. Het is niet leuk; maar we moeten proberen de schaarste eerlijk te verdelen. De gemeente heeft er voor gekozen om de bezuinigingen zo veel mogelijk te spreiden over alle beleidsvelden.”

Fikse uitdaging

Mark Canjels: “Samenfoort voelt direct de impact van het ravijnjaar. Dit heeft direct financiële gevolgen voor de derde investeringsperiode van 2027 tot 2030 en indirect op de plannen voor de toekomst, vanaf 2031 en verder. Op verzoek van enerzijds de gemeente en anderzijds de schoolbesturen PO en VO werkt Samenfoort aan het financieren van het IHP voor 40 jaar. Iedere negatieve financiële ontwikkeling zet druk op de realisatie. Bouwen wordt elk jaar duurder. Los van indexaties zorgen BENG, ENG, gasloos, netcongestie en geopolitiek voor een fors duurdere opgave. De opgave wordt steeds groter en complexer, terwijl de middelen schaarser worden en het Rijk het laat afweten als het om structurele ophoging van de bekostiging gaat.”

“

Goed organiseren is een belangrijke voorwaarde om kinderen een goede plek te bieden.

Goed organiseren

De wethouder heeft haar hoop gevestigd op goede lokale samenwerking. Wethouder Aboyaakoub-Akkouh: “Daar liggen de kansen, juist nu, met de crisis voor de deur. Hoe kan je de vastgoedportefeuille nog beter benutten? Bijvoorbeeld door beter gebruik te maken van zowel de onderwijsgebouwen als het andere vastgoed van de gemeente. Eventueel ook die van de

particuliere markt. We moeten vooral kijken naar de slimme oplossingen die mogelijk zijn. In Amersfoort hebben we daarin stappen gemaakt. Dat komt ook doordat we het op een professionele manier hebben georganiseerd. Goed organiseren is een belangrijke voorwaarde om kinderen een goede plek te bieden.”

Onderwijshuisvesting in cijfers

In 2023 en 2024 hebben gemeenten in Bouwstenen-verband onderzoek gedaan naar de jaarlijkse kosten en baten voor onderwijshuisvesting in het primair en voortgezet onderwijs. Daarbij is gebruikgemaakt van openbare data en algemene kentallen. Algemene conclusie is dat goede scholen (veilig en gezond) jaarlijks twee keer zoveel kosten dan gemeenten nu via het gemeentefonds ontvangen. Voor Amersfoort zijn de cijfers over 2023 als volgt.

- 15.343 leerlingen in het primair onderwijs (DUO)
- 18.426 leerlingen in het voortgezet onderwijs (DUO)
- € 38.923.757,- jaarlijks nodig voor goede schoolgebouwen en gym (Bouwstenen)
- € 16.743.543,- ontvangen van het Rijk via gemeentefonds (Toolbox PO-raad)
- € 22.180.214,- tekort bekostiging vanuit het Rijk
- € 18.434.000,- uitgegeven aan onderwijs (gemeentebegroting)

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse gemeenten op 29 november 2024 is een motie aangenomen om het Rijk opnieuw en dringend dit probleem onder de aandacht te brengen.

Voor meer informatie:

Kindcentrum De Kei